

ГЛАВНЕ ОСОБИНЕ ПИСАНИХ СТИЛОВА
ЈАВНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
(Грамматика за 8. разред *Дар речи*, стр. 170 -173)

Зависно од тога ко, коме, у којој прилици, о чему говори / пише разликујемо неколико стилова (начина) комуникације. Они се **називају функционалним стиловима** и има их пет:

-публицистички (новинарски), научни, административни (пословни), разговорни, књижевноуметнички

Писани стилови јавне комуникације су: публицистички (новинарски), научни, административни (пословни) – наведени стилови се најчешће употребљавају у јавној комуникацији

***Публицистички стил:** такође и новинарски; њиме се пишу вести, новински чланци, извештаји, коментари, интервјуи, колумне и репортаже; одликује га тачно изношење чињеница, јасност, краткоћа, прецизност;

***Научни стил:** прецизност, објективност; термини

***Административни:** устаљена концепција, термини

Примери публицистичког (новинарског) стила:

1) Новински чланак

БЕСПЛАТНА ВОЖЊА БРОДИЋИМА

Наступом карневалских група и уличних забављача из земље и иностранства на Савском пристаништу јуче је завршен седми „Београдски карневал бродова“. Као део програма европске манифестације „Дани Дунава“, карневал је ове године трајао чак три дана. Карневал је почео у суботу дводневним фестивалом уличних забављача, у оквиру којег су уметници различитих профила (плесачи, пантомимичари, жонглери, акробате, клонови, комичари, глумци, мађионичари и музичари) показали своје вештине на пет локација у граду. Сам карневал почео је јуче око 16 часова на Тргу Републике окупљањем 14 децијих и 13 одраслих карневалских група из Србије, Македоније и Румуније. Маскираној поворци од 500 учесника придружиле су се мажореткиње. Док су се на бини смењивале живе шаховске фигуре, лептирићи, клонови, француске даме из XVIII века које играју уз рок музику, викинзи који скакућу уз поп звуке, почела је киша, која је отерала многе посетиоце. Остало је ипак око стотинак најупорнијих. Посетиоци карневала имали су јуче прилику да се бесплатно возе бродовима, који иначе превозе туристе нашим рекама.

2) Репортажа (Грамматика 8, Дар речи, стр. 228; прочитати одломак из репортаже Алексин свет)

Ко није ништа доживео, не може писати репортажу. Да би се добра репортажа написала, мора се научити:

а) испричати прича

б) описати ситуација како би читалац имао осећај да је то и доживео.

Пре него што се нешто напише, мора се пажљиво гледати и слушати. Основна сврха репортаже је изазвати (естетски) доживљај код читалаца.

У репортажи се описују места догађаја виђена очима репортера. Циљ репортаже је написати напет истинит доживљај.

Новинарска репортажа може бити информативна и приповедачка.

И једна и друга су засноване на стварном догађају, с тим што у једној преовлађују информативни елементи, с више података, а у другој приповедачки, где је важније како је прича испричана. Умеће причања огледа се у томе да прича буде што уверљивија, а да новинар има што мање властитих судова. Окосницу приче чине описи збивања, особа и места, као и мишљења особа. Нема правила којим редом се износе описи, изјаве и мишљења, јер све зависи од самог умећа новинара. (У репортажи је допуштено потпуно обрнутим редом износити чињенице, тако да расплет може бити на почетку. Потом се радња

прича ретроспективно, а крај репортаже се повеже с почетком, и при том се пази да се ништа не понавља, осим најнужнијег.)

Завршни део репортаже може чинити:

- а) закључак којим се сажима испричана новинска прича или
- б) врхунац приче, иза којег нема ни једне реченице.

Занимљивост се постиже наглим завршетком. Када су људске судбине тема репортаже, онда је нагли завршетак (са врхунцем на крају) уједно и најбољи крај.

Модерна репортажа је информативна, без литерарног украшавања. (Ђорђе Обрадовић, Новинарска енциклопедија).

За репортажу су важне и аутентичне фотографије са лица места, јер обогаћују садржај. На фотографијама крајева о којима се пише, када је то могуће, треба имати људе.

- репортажа извештава о стварним догађајима, појавама, географским подручјима и људима

- циљ репортаже - дочарати представу о догађајима и личностима

- изазвати доживљај

- научити испричати причу (пажљиво гледати и слушати)

Андрић: Добар репортер уме да повеже ствари са разних подручја и из разних епоха у једну целину која узбуђује машту и подстиче на размишљање.

Пример увода у репортажу:

Огромна колона спаљених борова застрашујући је контраст ружичастој светлости свитања зоре: у Сен Максиму, разореном ватром, тек је дан показао право лице катастрофе. На прелепим брдима смештеним северно од овог туристичког градића, све је уништено, земља се пуши, куће још горе. Немоћ је присутна међу становништвом...

Пример репортаже у којој нас аутор полако али драматично уводи у причу. Тек ћемо у трећем, четвртном или петом пасусу имати позадину репортаже – пожар који је захватио прошле вечери једно од најлепших места Азурне обале.

Научни стил

Научни текст: испољава се у стручним и научним радовима ([студијама](#) и [расправама](#)); одликују га стручни изрази (нпр. [наузеја](#) уместо мучнина) и минимално коришћење стилски обликованих реченица

Пример: Животни процеси биљака: фотосинтеза

Фотосинтеза је процес стварања хране у хлоропластима помоћу Сунчеве светлости.

Приликом фотосинтезе ослобађа се кисеоник. За процес фотосинтезе неопходни су угљен-диоксид, вода и минералне материје, хлорофил и Сунчева светлост. Угљен-диоксид је гас који се налази у ваздуху и у лист улази преко стома. Воду и минералне материје корен упија коренским длачицама из земље.

(Миковиловић С.В., Станојевић Т., БИОЛОГИЈА, БИГЗ, БГД, 2009)

Административни (пословни) стил

Административни (пословни) стил такође и **бирокуратски**; примењује се у пословним списима, записницима, [бирокуратији](#), али и писању о истој теми; одликује га шаблонско писање (нпр. у формалним члановима различитих закона се разликују само неке речи) и потпуно избегавање двосмислених и стилски обликованих речи и израза

Пример пословног стила: молба

Молба:

Агенција „Сапутник“
Четинарска 3
11000 Београд

Бора Борић
Улица борова 33
11000 Београд

МОЛБА ДИРЕКТОРУ АГЕНЦИЈЕ

Молим Вас да ми померите резервацију за пут у Њујорк од 16. јуна 2010. за 1. јул 2010. Разлог померања путовања је моја изненадна болест (документацију Вам достављам у прилогу). Надам се и даље успешној сарадњи.

У Београду,
14. јун 2010.

Унапред захвална,
Ана Зорић

Наравно, и у Граматици 8, Дар речи на 172. и 173. страни можете пронаћи адекватне примере.

Разговорни стил

Разговорни стил - вид језика који се употребљава у свакодневној усменој комуникацији, а разликује се од других претежно писаних функционалних стилова; може бити мање или више формалан; неформални садржи елементе нестандартних варијетета ([дијалеката](#) и [жаргона](#))

Књижевноуметнички стил (литерарни)

Књижевноуметнички стил такође и литерални; испољава се у делима лепе [књижевности](#); препознатљив по субјективности, оригиналности и [стилским фигурама](#) (метафорама, епитетима...); често се налази и у новинама

РЕКЛАМЕ КАО ВРСТА ПРОПАГАНДНИХ ТЕКСТОВА (Грамматика 225-227. стр.)

- Рекламирање је планско ширење разних уверења да би се придобило јавно мњење.
- Циљ рекламе је да привуче пажњу будућих потрошача.
- Манипулативност реклама
- Језичке особине реклама: кратке форме, непотпуне реченице; метафора, хипербола, контрасти, поређења; неправилне конструкције; необичан начин грађења речи